Informace o zákonu o ochraně oznamovatelů

15. prosinec 2023 je pro naši organizaci dnem účinnosti zákona č. 171/2023 Sb. o ochraně oznamovatelů. Ten adaptuje do České republiky směrnici Evropského parlamentu a rady (EU) 2019/1937 Unie o zavedení systému ochrany oznamovatelů a zajištění role tzv. příslušné osoby (prošetřovatele).

Oznamovatel je ten, kdo upozorní na porušení práva v EU, konkrétně na nezákonné, neetické, či korupční praktiky uvnitř organizace. Porušením práva EU se rozumí porušení právních předpisů vydaných na úrovni EU, ale i právních předpisů vydaných v České republice.

Konkrétně může být oznamovatelem ten, kdo, byť zprostředkovaně, vykonával nebo vykonává práci nebo jinou obdobnou činnost pro naši organizaci (tzv. povinnou osobu).

Přitom prací nebo jinou obdobnou činností se pro účely tohoto zákona rozumí

- závislá práce vykonávaná v základním pracovněprávním vztahu,
- samostatná výdělečná činnost,
- výkon práv spojených s účastí v právnické osobě,
- výkon funkce člena orgánu právnické osoby,
- plnění úkolů v rámci činnosti právnické osoby, v jejím zájmu, jejím jménem nebo na její účet,
- dobrovolnická činnost,
- odborná praxe, stáž,
- výkon práv a povinností vyplývajících ze smlouvy, jejímž předmětem je poskytování dodávek, služeb, stavebních prací nebo jiného obdobného plnění.

Prací nebo jinou obdobnou činností se pro účely tohoto zákona rozumí i ucházení se o práci nebo jinou obdobnou činnost.

Cílem zákona 171/2023 Sb. je zajištění ochrany oznamovatelů před odvetnými opatřeními ze strany zaměstnavatele.

Naše organizace vytvořila systém ochrany oznamovatelů a vyřizování oznámení a vytvořila také řadu možností, jak oznámení provést. K tomu vydala politiku ochrany oznamovatelů a směrnici, která zajišťuje funkčnost celého procesu.

Podle zákona se oznamování může týkat jednání, které:

a) má znaky trestného činu,

b) má znaky přestupku, za který zákon stanoví sazbu pokuty, jejíž horní hranice je alespoň 100 000 Kč,

c) porušuje tento zákon, nebo

d) porušuje jiný právní předpis nebo předpis Evropské unie v oblasti

1. finančních služeb, povinného auditu a jiných ověřovacích služeb, finančních produktů a finančních trhů,
2. daně z příjmů právnických osob,
3. předcházení legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu,
4. ochrany spotřebitele,

5. souladu s požadavky na výrobky včetně jejich bezpečnosti,
6. bezpečnosti dopravy, přepravy a provozu na pozemních komunikacích,
7. ochrany životního prostředí,
8. bezpečnosti potravin a krmiv a ochrany zvířat a jejich zdraví,
9. radiační ochrany a jaderné bezpečnosti,
10. hospodářské soutěže, veřejných dražeb a zadávání veřejných zakázek,
11. ochrany vnitřního pořádku a bezpečnosti, života a zdraví,
12. ochrany osobních údajů, soukromí a bezpečnosti sítí elektronických komunikací a informačních systémů,
13. ochrany finančních zájmů Evropské unie, nebo
14. fungování vnitřního trhu včetně ochrany hospodářské soutěže a státní podpory podle práva Evropské unie.

Uvědomujeme si, že případné chyby v prověřování oznámení nebo v ochraně oznamovatelů mohou vést k tomu, že některá naše jednání se mohou stát neplatnými, a také nám může být v takovém případě uložena pokuta. Proto přistupujeme k problematice ochrany oznamovatelů velmi odpovědně.

Na druhé straně ale víme, že nás směrnice chrání před vědomě oznamovanými nepravdivými informacemi. Proto doufáme, a velmi si to přejeme, že případná oznámení budou provedena a vyšetřena oboustranně seriózním způsobem.